

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนาเรื่องพระอานนท์พุทธอนุชา ศึกษาเฉพาะกรณีพระอานนท์กับนางโกกิลา จากผลของการศึกษาสรุปสาระสำคัญดังต่อไปนี้

วรรณกรรมศาสนาของไทยนั้นมีปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นครั้งแรกในยุคสุโขทัย สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราชวรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนาแบ่งออกเป็น ๒ ระยะ คือ ระยะก่อนได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมตะวันตก เริ่มตั้งแต่ยุคสุโขทัยจนถึงต้นรัชกาลที่ ๔ กรุงรัตนโกสินทร์ และระยะหลังได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมตะวันตก เริ่มตั้งแต่ต้นรัชกาลที่ ๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นต้นมา

วรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนาจัดเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่ง เขียนขึ้นโดยอาศัยสาระหรือหลักธรรมทางศาสนา ตลอดจนนำบุคคลในศาสนาอันได้แก่พระศาสดา พระสาวก หรือผู้เกี่ยวข้องมาเป็นตัวละครในเรื่อง เพื่อที่จะกล่อมเกลาจิตใจของผู้อ่านให้เกิดความศรัทธาและมุ่งมั่นที่จะสร้างคุณดีให้แก่ตนเอง โดยพิจารณาปฏิปทาของตัวละครเป็นแนวทาง วรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนาเรื่องพระอานนท์พุทธอนุชากรณีพระอานนท์กับนางโกกิลา เป็นวรรณกรรมที่แต่งขึ้นในลักษณะความเรียงร้อยแก้วประเภทบันเทิงคดีที่มุ่งให้ความรู้ทางพุทธธรรมแก่ผู้อ่าน มีลักษณะองค์ประกอบเหมือนกับวรรณกรรมทั่วไป กล่าวคือ โครงเรื่อง กลวิธีการประพันธ์ ฉาก ตัวละคร บทสนทนา และการเสนอแนวคิด โดยที่ผู้ประพันธ์ได้อาศัยเรื่องราวของความรักเป็นแกนนำผู้อ่านไปสู่สัจธรรมโดยมีความทุกข์ของมนุษย์เป็นเหตุผ่านทางความคิด ความรู้สึก บทสนทนา และพฤติกรรมของตัวละคร

ตลอดจนถึงเหตุการณ์บางตอนของบทประพันธ์ยังได้สอดแทรกหลักคำสอนที่ให้ข้อคิดแก่ผู้อ่าน เพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและเหมาะสม

ในด้านหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนา อันได้แก่ เรื่องความเป็นไปแห่งสังขาร กิเลสธรรมสามประการ สิ่งอันเป็นที่รัก บาปและมลทิน ฐานะที่พึงรู้ด้วยฐานะสิ่งทั้งปวงเป็นของร้อน ความพลัดพรากและไม่ได้ในสิ่งที่ต้องการเป็นความทุกข์ ว่าด้วยสิ่งอันเป็นที่พึง ความเสียดสี เมถุนธรรม เรื่องวรรณะและชาติตระกูล รวมทั้งธัมมจักกัปปวัตตนสูตร ล้วนมีความสำคัญมีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน ยังผลให้ผู้อ่านเกิดปัญญาและสามารถใช้ปัญญาพิจารณา โดยมีหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางโดยที่ผู้อ่านสามารถนำไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์ในชีวิตตลอดจนถึงเสริมสร้างความดีงามให้แก่ตนและสังคมส่วนรวมต่อไป

คุณค่าของวรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนาที่มีต่อสังคมไทย แสดงให้เห็นหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาและได้นำความเชื่อความศรัทธาที่เป็นพื้นฐานทางจิตใจของชาวพุทธมาเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการปฏิบัติตามหลักคำสอนในพระพุทธศาสนา แสดงให้เห็นคุณค่าในทางปัญญา คุณค่าในทางจิตใจ และคุณค่าในทางวรรณศิลป์ กล่าวคือสุนทรียภาพหรือความประณีตงดงาม ได้แก่ ความงามของภาษา ความงามของเนื้อเรื่อง รวมทั้งความมีสาระหรือแนวคิดที่สอดแทรกอยู่ในเนื้อเรื่อง สามารถนำไปประพฤติปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

๕.๒ ข้อเสนอแนะทั่วไป

การศึกษาวรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนานั้นจะศึกษาเพื่อความเพลิดเพลิน สนุกสนานเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอ เราจะต้องพิจารณาหลักการศึกษาที่ถูกต้อง คือ ต้องให้ได้ทั้งความสนุกสนานเพลิดเพลิน คติที่ได้จากการอ่าน การรู้จักที่มาของเรื่อง วัตถุประสงค์ของผู้แต่ง และสามารถแยกแยะส่วนที่ประเทืองอารมณ์ ส่วนที่ให้ความรู้แล้ว นำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันและเกิดประโยชน์ต่อสังคมได้ต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. ควรมีการจัดกลุ่มหรือประเภทของวรรณกรรมที่มีเนื้อหาสาระที่สะท้อนเกี่ยวกับหลักคำสอนด้านจริยธรรมให้เป็นหมวดหมู่หรือประเภทที่ชัดเจน

๒. ผู้สนใจที่จะประพันธ์วรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนามีน้อย ควรมีการส่งเสริมให้มากและให้สอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน

๓. ควรมีการส่งเสริมให้เยาวชนและคนทั่วไปได้อ่านเพื่อนำแนวคิดไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน

๔. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและศาสนา ควรมีนโยบายที่จะส่งเสริมให้มีการพัฒนารูปแบบการที่จะได้ข้อคิดและความรู้ที่เกิดจากวรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนาผ่าน สื่อต่าง ๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนาในรูปแบบของนิยาย เถรวาทและนิยายมหายาน

๒. การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนา โดยผู้ประพันธ์ในฝ่าย มหานิกายและธรรมยุติกนิกาย

๓. การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางจริยศาสตร์ที่ปรากฏในงานวรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนา

๔. การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนากับวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ ที่มีแนวคิดทางพระพุทธศาสนา

๕. การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนาของผู้ประพันธ์อื่นเพิ่มเติมเพื่อเป็นตัวอย่างการสอนธรรมผ่านรูปแบบวรรณกรรมอิงพระพุทธศาสนา